

mgr Jakub Poprawski
Dolnośląska Szkoła Wyższa
jakub.poprawski92@gmail.com

PERCEPCJA BEZPIECZEŃSTWA PERSONALNEGO WŚRÓD MIESZKAŃCÓW AGLOMERACJI WROCŁAWSKIEJ

PERCEPTION OF PERSONAL SECURITY AMONG RESIDENTS OF WROCŁAW AGGLOMERATION

Streszczenie: W artykule zaprezentowano poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Wrocławia. Przeprowadzone badania wskazały, że w opinii mieszkańców Wrocław jest miastem bezpiecznym. Postrzegane jako pierwszoplanowe zagrożenia bezpieczeństwa to zagrożenia naturalne, zwłaszcza powódź. Za najbardziej prawdopodobne zjawiska występujące w bezpośrednim otoczeniu to bójki i problem narkomanii. Ważnym wskazaniem jest także potrzeba edukacji społecznej na rzecz bezpieczeństwa, wykraczająca poza standardowy zakres omawiający zasady reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Słowa kluczowe: poczucie bezpieczeństwa, bezpieczeństwo społeczności lokalnych, Wrocław

Abstract: The article presents the level of security as perceived by Wrocław inhabitants. The conducted research revealed that Wrocław is a safe city in the opinion of Wrocław residents. The threats that are perceived as primary are the natural threats, in particular a flood. However, the most probable phenomena taking place in the direct surrounding are fights and the problem of drug addiction. A very important indicator is also the need of social education about security exceeding the standard scope that discusses the principles of reacting in the case of a threat occurrence.

Key words: sense of security, security of local communities, Wrocław

Wstęp

Indywidualizacja postaw i odbierania procesów społecznych powoduje, że współcześnie pytanie o bezpieczeństwo człowieka to w istocie pytanie o jego poczucie bezpieczeństwa. Postrzegane przez niego osobiście i w konkretnym otoczeniu oraz wynikające z jego zdolności do obserwacji świata i percepcji zdarzeń. To podejście powoduje, że poczucie bezpieczeństwa sprowadza się do indywidualnego utożsamiania go z wolnością od lęku i niepewności oraz oczekiwaniem, iż zagrożenia ograniczające naszą/moją wolność i poczucie niepewności zostaną zniwelowane przez aparat władzy.

Podejście to – obecne w społeczeństwie – można sprowadzić do stwierdzenia, że będę czuł się bezpieczny, gdy nie mam świadomości istnienia zagrożenia i posiadam

poczucie pewności, że nic mi nie grozi. Warunkiem powodzenia tego podejścia jest budowa przeświadczenia, że zagrożenia mojego indywidualnego poczucia bezpieczeństwa są tożsame z poczuciem bezpieczeństwa innych członków społeczności i władz administracyjnych. Jedną z form weryfikacji poczucia bezpieczeństwa są badania społeczne prowadzone środowisku lokalnym. Efektywność tych badań jest warunkowana zarówno stanem świadomości społecznej, jak i oceną realności występujących zagrożeń bezpieczeństwa w bezpośrednim otoczeniu badanych. Uwarunkowania te powodują, że celem badań prowadzonych w społeczności aglomeracji wrocławskiej była:

- weryfikacja aktualnego stanu świadomości wrocławian dotyczącej bezpieczeństwa personalnego w mieście;
- próba odpowiedzi na pytanie, *czy i w jakim stopniu możliwe do wystąpienia zagrożenia na terenie Wrocławia wpływają na poziom poczucia bezpieczeństwa wśród jego poszczególnych mieszkańców*;
- ocena zapotrzebowania mieszkańców aglomeracji wrocławskiej na prowadzenie kompleksowej edukacji na rzecz bezpieczeństwa.

Założeniem, jakie przyjęto w toku przygotowań do badań, było stwierdzenie, że zasadniczy wpływ na ocenę Wrocławia jako bezpiecznego miejsca do życia mogą mieć liczne czynniki, z których do najważniejszych zaliczyć można takie, jak wykształcenie, wiek, zamożność, itp. poszczególnych respondentów. Uwzględniono także rolę różnych czynników, które mogą prowadzić do swoistego „zaburzenia” percepcji otaczającego świata, a co za tym idzie, także braku rzeczywistego postrzegania własnego bezpieczeństwa.

Pytania badawcze i hipotezy

Problem badawczy, którym jest aktualny stan świadomości mieszkańców Wrocławia dotyczący bezpieczeństwa personalnego w mieście, pociąga za sobą postawienie określonych pytań badawczych, wraz ze skonstruowanymi hipotezami roboczymi, których trafność zostanie sprawdzona w toku przeprowadzonego postępowania badawczego. Do najważniejszych pytań badawczych należą:

1. Czy respondenci oceniają swoją dzielnicę Wrocławia jako bezpieczne miejsce?

Hipoteza: Dzielnice zamieszkania poszczególnych respondentów będą oceniane jako bezpieczne miejsca.

2. Jak oceniany jest Wrocław pod kątem bezpieczeństwa ludności przez jego mieszkańców?

Hipoteza: Stolica Dolnego Śląska jest obecnie bezpiecznym miastem.

3. O jakim charakterze zagrożenia mają większe prawdopodobieństwo wystąpienia na terenie Wrocławia?

Hipoteza: Zagrożenia o charakterze cywilizacyjnym mają obecnie większe prawdopodobieństwo wystąpienia na terenie miasta.

4. Czy na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wzrosło poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Wrocławia w mieście?

Hipoteza: W ciągu ostatnich dziesięciu lat poziom poczucia bezpieczeństwa wrocławian znacznie wzrósł.

5. Jak mieszkańcy stolicy Dolnego Śląska oceniają koncepcję edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa?

Hipoteza: Wrocławianie będą bardzo pozytywnie oceniać koncepcję wdrożenia programu edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa, widząc potrzebę jej realizacji.

Technika badań empirycznych i charakterystyka badanej populacji

Badania w zakresie metody ilościowej zostały przeprowadzone przy wykorzystaniu techniki wywiadu zawartego w kwestionariuszu ankiety. Są one operacjonalizacją wcześniej postawionych pytań badawczych i mają na celu skonfrontowanie moich hipotez roboczych z faktycznymi odczuciami poszczególnych członków społeczności Wrocławia w sferze bezpieczeństwa ludności na terenie miasta.

Istotną zaletą decydującą w dużym stopniu o wykorzystaniu techniki wywiadu kwestionariuszowego w ankiecie jest możliwość poznania opinii znacznej liczby respondentów w krótkim czasie na temat określonej problematyki. Dodatkowo, badania ankietowe cieszą się wśród społeczeństwa dużym zaufaniem oraz wiarygodnością, co znacznie przyczynia się do postępów w zbieraniu materiału badawczego (Chodubski, 2008, s. 144).

Badania zostały przeprowadzone wśród pełnoletnich członków społeczności Wrocławia, którzy mieszkają w nim minimum trzy lata (status zameldowania nie ma tu znaczenia), co jest wystarczającym czasem na poznanie topografii miasta oraz pozwala na subiektywną ocenę własnego poczucia bezpieczeństwa i możliwych do wystąpienia zagrożeń na jego terenie. Dobór respondentów był całkowicie przypadkowy, zwracano jedynie uwagę na różnorodność dzielnic Wrocławia, w których mieszkali poszczególni badani. Przeprowadzono 50 wywiadów kwestionariuszowych.

Ogólny poziom poczucia bezpieczeństwa w mieście i jego poszczególnych dzielnicach

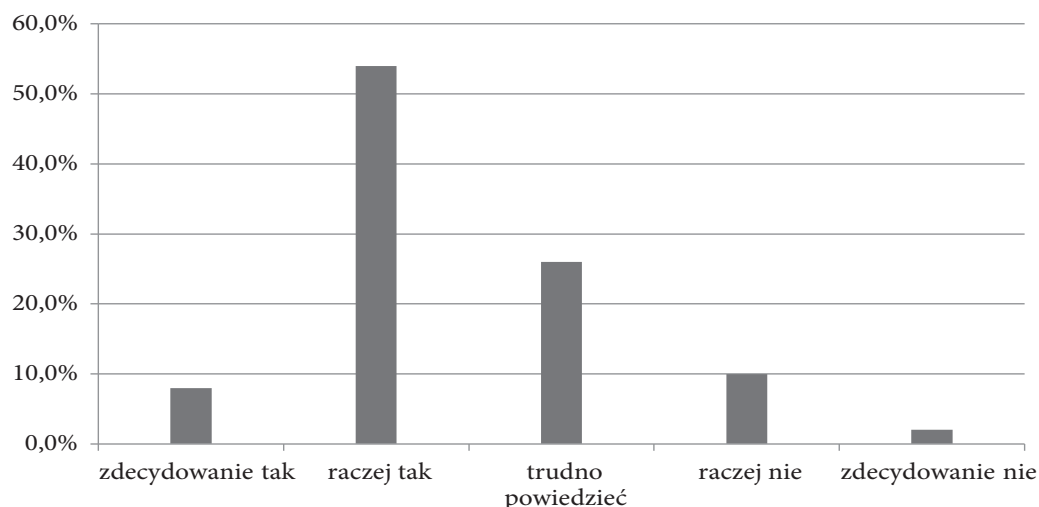
Pierwsza część ankiety ma na celu poznanie opinii wrocławian dotyczącej subiektywnego poczucia własnego bezpieczeństwa, zarówno w swojej dzielnicy zamieszkania, jak i w perspektywie całego miasta. Tabela 1. przedstawia odpowiedzi respondentów na pytanie: *Czy ocenia Pan/i swoją dzielnicę jako bezpieczne miejsce?*

W przypadku czterech dzielnic Wrocławia ze wszystkich pięciu istniejących moja hipoteza okazała się trafna. Wśród respondentów dominuje pozytywna opinia dotycząca własnego poczucia bezpieczeństwa w swojej dzielnicy zamieszkania. Jedynie osoby ze Starego Miasta charakteryzują się uśrednioną oceną bezpieczeństwa w swojej dzielnicy, co może być spowodowane licznymi zgłoszeniami, które dotyczą bójek z udziałem wielu osób, kradzieży oraz uszkodzeń mienia z tego rejonu miasta.

Tab. 1. Zestawienie odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: *Czy ocenia Pan/i swoją dzielnicę jako bezpieczne miejsce?*

Odpowiedź Dzielnica	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Ogółem
Fabryczna	-	5	4	-	-	9
Krzyki	1	9	-	2	-	12
Psie Pole	3	11	3	1	1	19
Stare Miasto	-	1	1	1	-	3
Śródmieście	3	3	-	-	1	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

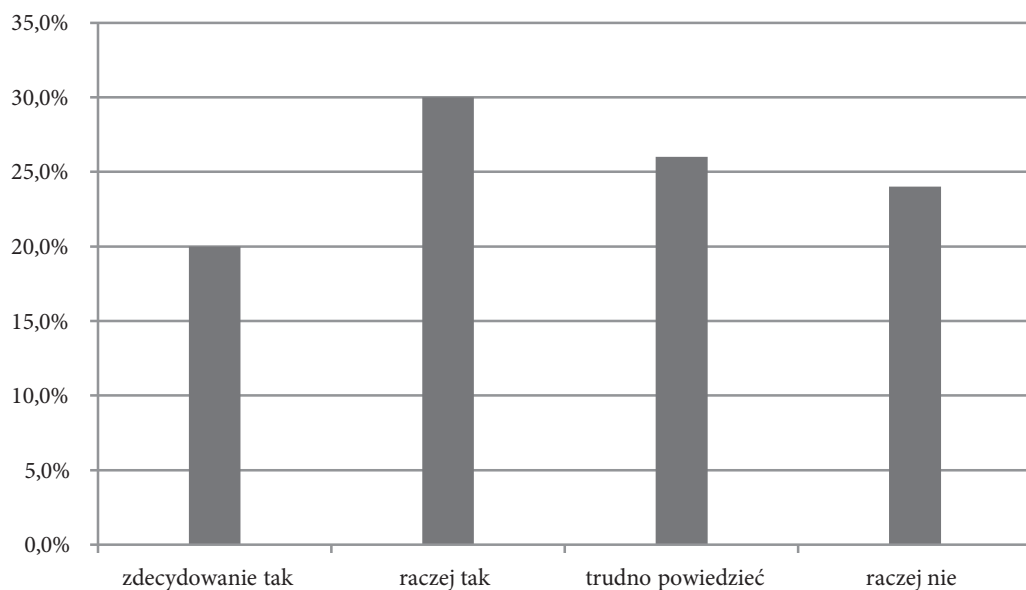

Wykres 1. Podsumowanie odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: *Czy uważa Pan/i, że Wrocław jest obecnie bezpiecznym miastem?*

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

W percepcji ludności miasta Wrocław jest bezpieczną aglomeracją. Aż 62% (odpowiedzi dla *zdecydowanie tak* i *raczej tak*) ankietowanych określiło Wrocław jako bezpieczne miasto. Jednakże należy zwrócić uwagę na wysoki wynik dla odpowiedzi *trudno powiedzieć* (26%), czego powodem może być doświadczenie zarówno pozytywnych, jak i negatywnych wydarzeń związanych z własnym bezpieczeństwem, choć może to być także opinia, bazująca na relacji innych osób, które znalazły się w niebezpiecznej sytuacji.

Jak pokazują wyniki badań, Wrocław jest obecnie oceniany przez większość respondentów jako bezpieczne miasto. W jednym z pytań zawartych w ankiecie poproszono badanych o określenie, czy w ich mniemaniu na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat Wrocław stał się bezpieczniejszym miejscem do życia. Poniższy wykres obrazuje te wyniki.

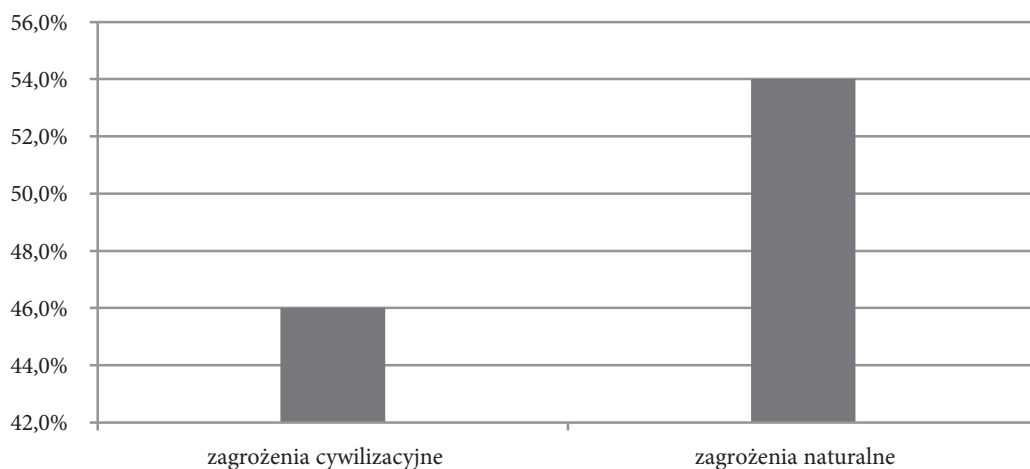
Wykres 2. Prezentacja wyników odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: *Czy w przeciągu ostatnich dziesięciu lat wzrosło Pana/i poczucie bezpieczeństwa we Wrocławiu?*

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

Podsumowując, mieszkańcy stolicy Dolnego Śląska w przeważającej liczbie postrzegają zarówno swoje dzielnice zamieszkania, jak i całe miasto jako bezpieczne miejsce. Oczywiście zdarzają się wyjątki, jak chociażby oceny ankietowanych z dzielnicy Stare Miasto, niemniej z punktu widzenia całości przeprowadzonych badań wyłania się pozytywny obraz miasta pod kątem szeroko pojętego bezpieczeństwa. Widać także przychylne opinie respondentów na temat zmian w ostatniej dekadzie na terenie miasta, skutkujących wzrostem subiektywnego poczucia bezpieczeństwa, czego najlepszym dowodem jest brak odpowiedzi *zdecydowanie nie*.

Percepcja możliwych do wystąpienia zagrożeń z perspektywy mieszkańców Wrocławia

Poruszając problematykę stanu świadomości wrocławian dotyczącej bezpieczeństwa personalnego w mieście, nie sposób pominąć kwestii ich percepcji szerokiego przecież w dobie XXI wieku spektrum zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie aglomeracji Wrocławia. Zaprezentowany wykres ukazuje opinie ankietowanych o tym, jakiego charakteru zagrożenia mają większe prawdopodobieństwo zaistnienia w mieście.

Wykres 3. Podsumowanie odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: *Zagrożenia dla bezpieczeństwa dzieli się na te o charakterze naturalnym (wywołane siłami natury – np. powódź) i te o charakterze cywilizacyjnym (związane z działalnością człowieka – np. zamachy terrorystyczne). Które z nich w Pana/i opinii mają większe prawdopodobieństwo wystąpienia na terenie Wrocławia? Odpowiedź proszę krótko uzasadnić*

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

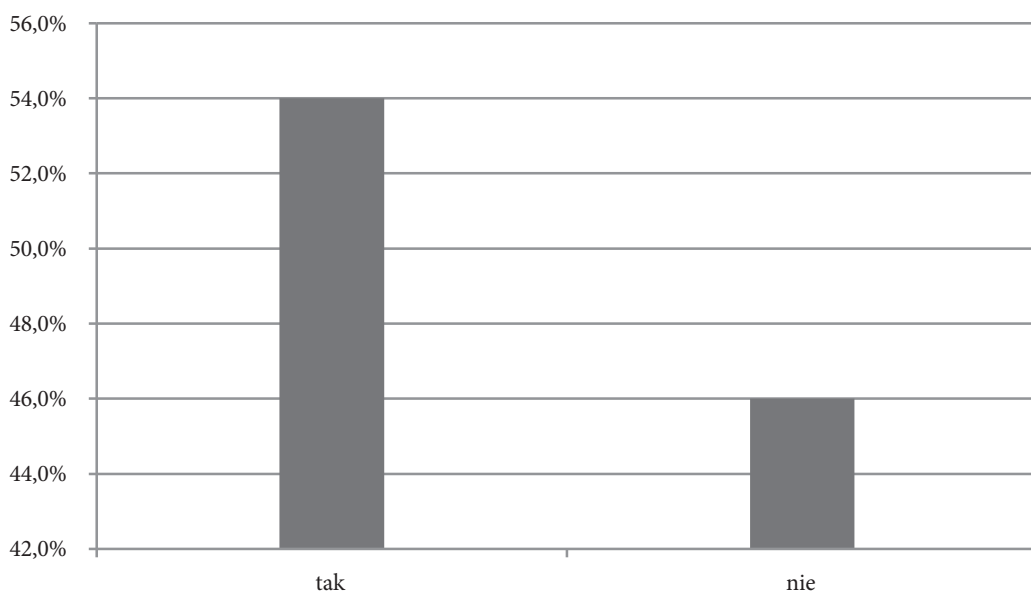
Powyższy wykres dowodzi, że według mieszkańców Wrocławia zagrożenia o charakterze naturalnym mają większe prawdopodobieństwo wystąpienia w mieście niż te, które są wynikiem działalności człowieka. Opinia ta stoi w sprzeczności ze sformułowaną przeze mnie wcześniej hipotezą, wedle której to zagrożenia cywilizacyjne są postrzegane jako bardziej realne (mogące zaistnieć w przyszłości).

W uzasadnieniach wyboru zagrożeń naturalnych, respondenci podawali najczęściej tragiczne w skutkach powodzie z 1997 i 2010 roku, jednocześnie przejawiając obawę związaną z wystąpieniem następnych w przyszłości o podobnej skali. Rzadziej wspomniano o zagrożeniu ze strony silnych wiatrów. Z kolei te dotyczące zagrożeń o charakterze cywilizacyjnym są bardziej zróżnicowane. Wśród nich wymieniano przede wszystkim zjawisko narkomanii i jej konsekwencje społeczne, rozboje, groźbę zamachu terrorystycznego itp.

Następnie przedstawiono badanym listę potencjalnych dla nich zagrożeń we Wrocławiu, opierając się na tych zdefiniowanych w Powiatowym Planie Zarządzania Kryzysowego (Powiatowy Zespół, 2010, s. 20–28), jak i własnych sugestii oraz poproszono o subiektywną ocenę dla prawdopodobieństwa wystąpienia każdego z nich w skali od 1 do 5. Tutaj z kolei określano, że to właśnie zagrożenia cywilizacyjne mają większe prawdopodobieństwo wystąpienia, przyznając najwyższe noty dla bójek z udziałem wielu osób oraz narkomanii. Dużym zaskoczeniem jest plasowanie zagrożenia ze strony zamachu terrorystycznego na równi z zagrożeniem powodziowym, którym przyznawano najczęściej wartość 3. Zakładam, że choć powódź bądź zamach terrorystyczny niosą ze sobą więcej strat w ludziach oraz infrastrukturze, to właśnie problem narkomanii i czę-

ste bójki (szczególnie w piątkowe i sobotnie noce) są bardziej powszechnym zjawiskiem, jakiego doświadczyć może mieszkaniec Wrocławia, stąd też wysokie przy nich oceny.

W kolejnym pytaniu zwrócono się do badanych, czy kiedykolwiek znaleźli się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia na terenie Wrocławia. Zdają sobie sprawę z kontrowersyjności tego pytania, niemniej bezpośrednie doświadczenie sytuacji własnego zagrożenia w istotnym stopniu wpływa na późniejszą percepcję szeroko pojętego bezpieczeństwa personalnego, w skrajnej sytuacji doprowadzając do „dożycotniej” traumy. Poniższy wykres prezentuje opinie ankietowanych w tym zakresie.

Wykres 4. Zestawienie odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: *Czy kiedykolwiek znalazł/a się Pan/i w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia bądź zdrowia (swojego lub będąc świadkiem zagrożenia dla innej osoby) na terenie Wrocławia? Jeśli tak to proszę określić, jakie to było zdarzenie*

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

Jak pokazują badania, nieznaczna większość ankietowanych zadeklarowała, że znalazła się kiedyś w sytuacji bezpośredniego zagrożenia we Wrocławiu. Do najczęściej wymienianych zagrożeń przez respondentów należały: wypadki drogowe, bójki na ulicach, skutki powodzi z 1997 r. itp. Jedną z badanych osób była nawet świadkiem detonacji niewybuchu, który zabił przy niej mężczyznę. Wydawać by się mogło, że kontrastuje to z ogólnym postrzeganiem przez wrocławian swojego miasta jako bezpiecznego miejsca, jednakże nie zawsze doświadczenie jakichkolwiek zagrożeń w danym miejscu idzie w parze ze zmianą postrzegania go jako bezpiecznego bądź nie w przyszłości.

Podkreślić należy, że znaczna część osób mających świadomość istnienia określonych zagrożeń mogących wystąpić w miejscu ich zamieszkania (np. powódź dorównująca skalą tej z 1997 lub 2010 roku na terenie Wrocławia), czuje się mimo wszystko

stosunkowo bezpiecznie, wiedząc, że istnieją liczne „zabezpieczenia”, które chronią ich przed nimi (np. wały przeciwpowodziowe, jazy, poldery, stopnie itp. instalacje ochrony przeciwpowodziowej). Przyczyniają się do tego także częste zapewnienia przedstawicieli władz samorządowych, którzy starają się utwierdzić lokalną ludność w przekonaniu, że posiadanie odpowiednich zabezpieczeń będzie ją skutecznie chronić przed wszelkimi zagrożeniami, niezależnie od ich charakteru, co z kolei doprowadzić może do „złudnego” poczucia własnego bezpieczeństwa.

Poważnym problemem są sytuacje, w których pojawienie się danych zagrożeń idzie w parze z odczuwanym brakiem istniejących oraz wykorzystywanych zabezpieczeń przed nimi. Tego typu sytuacje są źródłem licznych obaw i egzystencjalnych lęków o własne i zbiorowe bezpieczeństwo, skutkującymi stanami depresyjnymi oraz frustracjami. Wpływa to negatywnie na całość życia społecznego na danym terenie, doprowadzając do swoistego „paraliżu” w relacjach między jego poszczególnymi członkami. Brak poczucia bezpieczeństwa odczuwany przez wielu przedstawicieli określonego społeczeństwa w dłuższym okresie czasu może urosnąć do rangi problemu społecznego danego zbiorowiska [Sztumski, 2010, s. 307]

Sposób reakcji społeczności

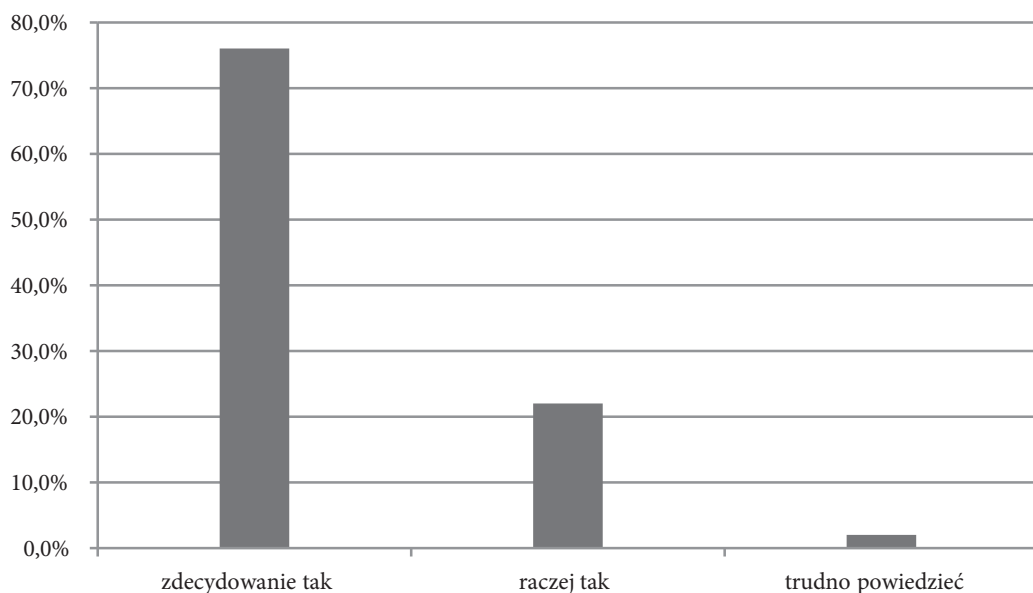
Uzyskanie akceptacji społecznej dla opisywanej koncepcji będzie jedynie potwierdzeniem słuszności jej wdrożenia, zwiększając realną wartość całego programu. Deklaracja potrzeby wprowadzenia programu edukacji ludności na rzecz bezpieczeństwa przez samych wrocławian powinna być skutecznym bodźcem do rozpoczęcia jego realizacji przez służby i instytucje odpowiedzialne za szeroko pojęte bezpieczeństwo na terenie miasta, we współpracy z np. władzą samorządową Wrocławia. Jakie zdanie na ten temat mają badani, przedstawia poniższy wykres.

Trudno o lepsze potwierdzenie słuszności założeń mojej koncepcji i odczuwanej zarazem potrzeby ludności dla wdrożenia jej idei w życie. *Zdecydowanie tak* odpowiedziało 76% ankietowanych, *raczej tak* 22% badanych, a tylko jedna osoba zaznaczyła odpowiedź *trudno powiedzieć*. Co znamienne, nikt nie wybrał opcji *raczej nie* ani *zdecydowanie nie*, więc mogę założyć, że istnieje realna potrzeba wśród mieszkańców Wrocławia, aby rozpocząć realizację szeroko zakrojonej edukacji na rzecz bezpieczeństwa.

W ostatnim pytaniu ankiety wyjaśniono, jakie elementy będą omawiane podczas takich lekcji/szkoleń:

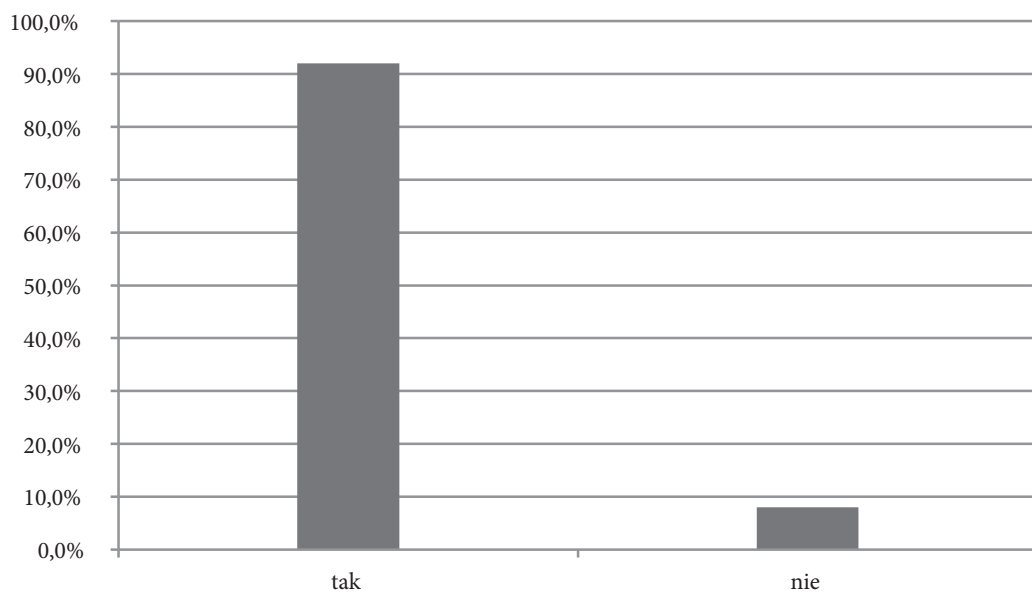
- postępowanie w sytuacji określonych zagrożeń (np. wypadku drogowego);
- właściwe korzystanie z numerów alarmowych (112, 997, 998, 999);
- ćwiczenia z udzielania pierwszej pomocy;

Następnie spytano, czy sami ankietowani wzięliby udział w tego typu szkoleniu. Przedstawiony wykres pokazuje, jak badani odnoszą się do tego.

Wykres 5. Prezentacja odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: *Czy uważa Pan/i, że w dzisiejszych czasach istnieje potrzeba edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa (od przedszkoli i szkół podstawowych, miejsca pracy, aż po kluby seniora)?*

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych.

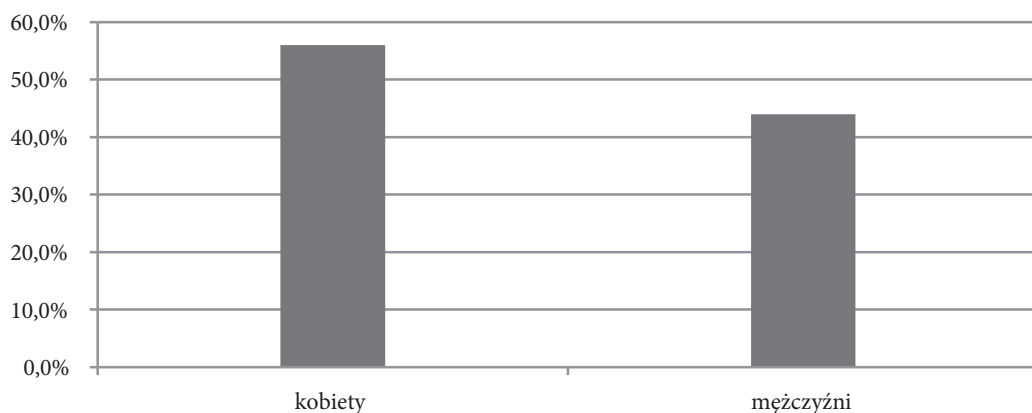
Wykres 6. Zestawienie odpowiedzi respondentów na pytanie w ankiecie: [...] *Gdyby istniała taka możliwość, czy wzięłby/wzięłaby Pan/i udział w takim szkoleniu?*

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

Jak pokazuje powyższy wykres, badani nie tylko opowiedzieli się za moją koncepcją kompleksowej edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa, ale także wyrazili chęć wzięcia udziału w przewidywanych do realizacji w jej ramach lekcjach i szkoleniach. Aż 92% respondentów odpowiedziało *tak*, co świadczyć może o odczuwanej potrzebie uzupełnienia wiedzy w tym zakresie, która aktualizowana była najprawdopodobniej na lekcjach przysposobienia obronnego w szkole średniej.

Wpływ kategorii respondentów na percepcję bezpieczeństwa we Wrocławiu

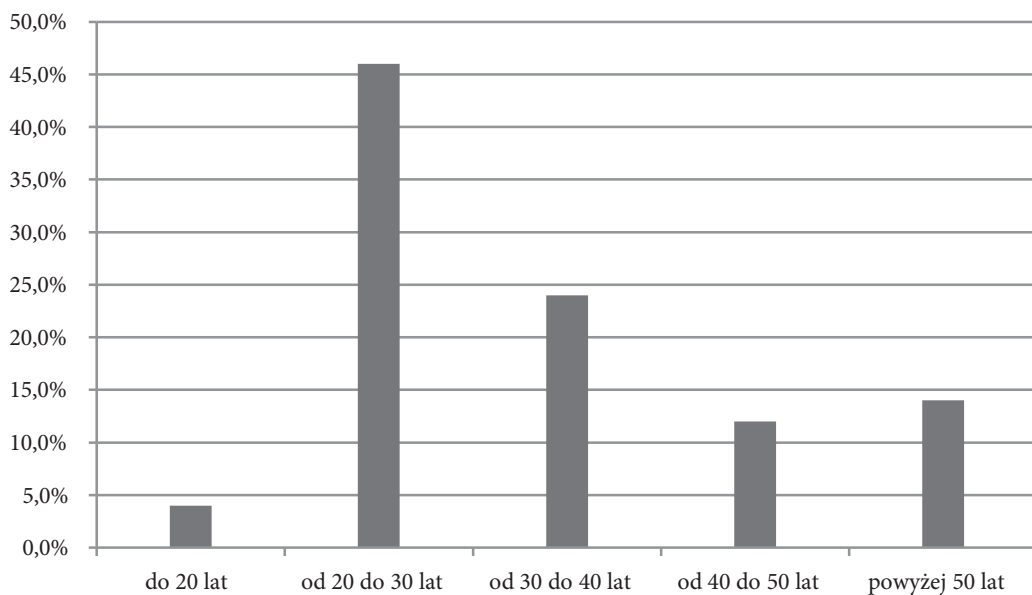
Takie czynniki, jak: płeć, wiek oraz wykształcenie poszczególnych ankietowanych mają bez wątpienia istotny wpływ na całokształt postrzegania zarówno szeroko pojętego bezpieczeństwa personalnego w mieście, jak i możliwych do wystąpienia zagrożeń na jego terenie. Młode osoby będą miały prawdopodobnie odmienne zdanie na temat bezpieczeństwa w obrębie miasta niż np. starsi ankietowani, którzy bezpośrednio doświadczyli ideologii komunizmu i wszelkich związanych z nią skutków. Kolejne wykresy pokazują, jak dzielili się respondenci pod względem płci, wieku i wykształcenia.

Wykres 7. Podział respondentów ze względu na płeć

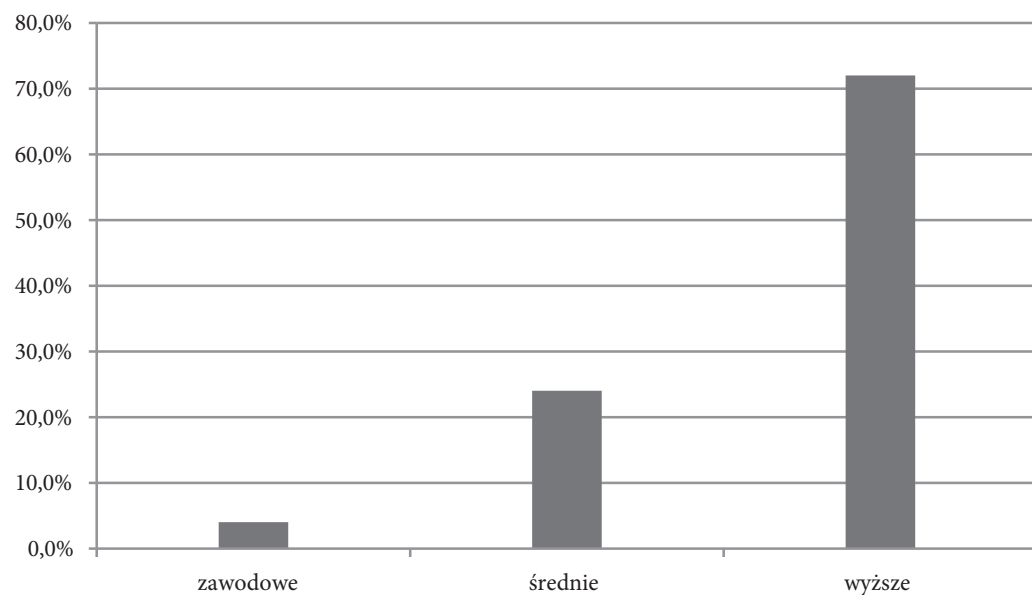
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

Powyższe wyniki pokrywają się w dużym stopniu z wizerunkiem Wrocławia jako miasta o charakterze akademickim (72%, czyli 36 ankietowanych ma wykształcenie wyższe), pełnego wielu młodych ludzi (osoby do 40. roku życia stanowią 64% wszystkich respondentów, czyli 32 osoby). Przekłada się to na większą świadomość szerokiego spektrum zagrożeń, jakie niesie ze sobą współczesny świat i wszechobecna globalizacja, a co za tym idzie, odczuwanej potrzeby edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa.

Wykres 8. Podział respondentów ze względu na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

Wykres 9. Podział respondentów ze względu na wykształcenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań ilościowych

Wnioski dotyczące wyników badań z przeprowadzonej ankiety

Przeprowadzone badania przy wykorzystaniu kwestionariusza ankiety nie tylko przedstawiły stanowisko ankietowanych wrocławian, wedle którego zarówno stolica Dolnego Śląska, jak i jej poszczególne dzielnice uznawane są przez zdecydowaną większość jako bezpieczne miejsca do życia, ale także ukazały spojrzenie respondentów na zagrożenia, które mogą wystąpić na terenie miasta. Jak się okazuje, nieznacznie przeważają te o charakterze naturalnym, co najprawdopodobniej jest wynikiem doświadczeń badanych, związanych z powodziami z 1997 oraz 2010 roku.

Większość z nich doświadczyła także bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia (wypadki, bójkі, znalezienie niewybuchu), co jednak nie przełożyło się w większym stopniu na sumaryczną ocenę swojego miasta jako niebezpiecznego miejsca. Z kolei jako najbardziej prawdopodobne, jeśli chodzi o wystąpienie zagrożenia na terenie miasta wskazywano bójkі i problem narkomanii, faworyzując jednocześnie zagrożenia cywilizacyjne (najwyższe oceny – 5). Co ciekawe, zagrożenie ze strony powodzi, często wcześniej wybierane przez ankietowanych, czy śmiertelne w skutkach zamachy terrorystyczne, na tle innych zasugerowanych zagrożeń przeze mnie, uzyskiwały najczęściej ocenę 3.

Udało się natomiast osiągnąć główny cel przeprowadzonej ankiety, mianowicie uzyskałem akceptację społeczną mojej koncepcji kompleksowej edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa. Aż 76% ankietowanych odpowiedziało *zdecydowanie tak*, a 22% *raczej tak*, co daje razem wynik 98% (49 badanych na 50 jest przychylnych dla mojej idei). Jest to jasny sygnał dla służb, instytucji oraz władzy samorządowej Wrocławia, że opracowany przeze mnie program edukacji społeczeństwa na rzecz bezpieczeństwa ma jak najbardziej rację bytu, co więcej aż 92% respondentów z chęcią wzięłoby udział w przeprowadzanych w jego ramach lekcjach lub szkoleniach.

O tym, jak wielką wartość stanowi społeczna subiektywna percepcja bezpieczeństwa personalnego we Wrocławiu, świadczy niezwykle prosty fakt, że nikt nie zna lepiej własnego miasta niż jego mieszkańcy, a co za tym idzie, potencjalnych zagrożeń, które mogą mieć w nim miejsce. Odróżnia się w dużym stopniu ona od tej, jaką charakteryzują się zarówno naukowcy, eksperci, politycy, jak i przedstawiciele służb oraz instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo miasta. Wiąże się z kulturą polityczną, jest lokalnym obrazem struktury społecznej państwa, przyczynia się do definiowania interesów oraz wartości społeczności, co więcej, jest rodzajem swoistej świadomości ludzi wobec istniejącego ryzyka i zagrożeń (Pieńkowski, 2004, s. 94).

Bibliografia

- Chodubski, A.J. (2008). *Wstęp do badań politologicznych*. Gdańsk.
- Pieńkowski, P. (2014). *Bezpieczeństwo narodowe w świadomości społeczności Wrocławia. Studium socjologiczne*. Wrocław.

- Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego.*(2010). Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, dokument elektroniczny na CD. Wrocław, s. 13.
- Sztumski, J. (2010). Brak bezpieczeństwa jako problem społeczny, [w:] W. Fehler (red.), *Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni miejskiej*. Warszawa.